

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Почуєва В. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

Соціально-економічні відносини, що динамічно розвиваються, зумовлюють становлення комплексу нових вимог до рівня і змісту вищої освіти, стратегічним завданням якої є формування компетентного фахівця. В умовах сьогодення система освіти повинна формувати такі важливі якості випускника як ініціативність, мобільність, гнучкість, динамізм і конструктивність. Майбутній професіонал повинен мати прагнення до самоосвіти впродовж всього життя, володіти новими технологіями і розуміти можливості їх використання, бути здатним на самостійні рішення, вирішувати проблеми і працювати в команді, адаптуватися в соціальній і професійній сфері.

Орієнтація курсу іноземної мови на виконання цього завдання означає строгий відбір навчального матеріалу, раціонально складену систему вправ з його засвоєння, а також визначення номенклатури вмінь та навичок, які формуються в процесі навчання.

Тексти для навчання іноземної мови повинні відповідати наступним вимогам:

- Викликати у студентів інтерес з професійної точки зору;
- Представляти собою закінчене ціле;
- Бути доступними за мовою та змістом, тобто відповідати певному етапу навчання, а саме: в плані мови – рівню мовної підготовки студентів, в плані змісту – рівню знань студентів з професії, що вивчається, що відображено в програмах з профілюючих на відповідному курсі дисциплін, і в той же час достатньо складними, примушуючи студентів при їх читанні вирішувати різноманітні розумові завдання;
- Відбивати основні стилістичні особливості літератури за фахом.

Правильно підібраний навчальний матеріал, необхідний та близький за видом діяльності майбутньому спеціалісту, який повинен мати здібність проявити свою професійну активність, пов'язану з оновленням знань, є важливим психологічним фактором, який стимулює та підтримує інтерес до вивчення іноземної мови.

Тематична, системно-організована добірка професійно-орієнтованих, проблемно-узгоджених та пов'язаних зі змістом занять за спеціальністю текстів, починаючи з першого етапу навчання у вищих навчальних закладах, по-перше, цілеспрямовано розвиває у студента сталу зацікавленість у вивченні іноземної мови як джерела нової інформації з фаху, а це, в свою чергу, сприяє тому, що студенти починають розглядати іноземну мову як засіб вивчення спеціальності. По-друге, у студентів виникає потреба в оволодінні іноземною мовою, так як це дозволяє вдосконалюватися в своїй спеціальності та успішно вести наукові дослідження, включаючи написання курсових та дипломних робіт, підготовку доповідей та повідомлень до конференцій, які проводяться як іноземною, так і рідною мовами, тобто змінюється відношення студентів до занять в цілому, бо значення вивчення іноземної мови визначається ступенем її необхідності для діяльності, особливо, для найближчої діяльності, яка реально відчувається. [1]

Предмет «Іноземна мова» перш за все повинен забезпечувати спеціалісту доступ до зарубіжних джерел інформації, без чого в теперішній час неможлива не лише ніяка дослідницька, але в багатьох випадках і чисто практична діяльність. В умовах інформаційного суспільства важливо формувати у майбутніх фахівців вміння орієнтуватися в стрімкому потоці інформації, для чого їм необхідно оволодіти раціональними прийомами пошуку необхідної інформації, які включають:

- складання бібліографії з певної проблематики;
- встановлення інформаційної цінності джерела;
- передбачення проблем, що розглядаються, по заголовку;
- опора на ілюстративний матеріал для кращої орієнтації у відібраних джерелах;
- відбір відповідного ілюстративного матеріалу;
- використання довідкової літератури (словників, довідників, енциклопедій та ін.).

Практика свідчить, що основним джерелом професійної інформації іноземною мовою, який використовується фахівцем найбільш часто, є профільні періодичні журнали. В зв'язку з цим завдання кафедр складається з того, щоб ознайомити студентів з інформаційними та структурними характеристиками галузевих журналів, сформувати у них вміння самостійно читати тексти за фахом з ціллю, що змінюється, (перегляд, пошук необхідної інформації, ознайомлення, поглиблене вивчення) і виконувати різні види робіт з оригінальною спеціальною літературою у відповідності до завдань профілюючих кафедр (переклади, доповіді, реферативні повідомлення, анотації).

При цьому формуються вміння та навички, які конкретно вказані в кваліфікаційних характеристиках спеціаліста, наприклад, фахівець повинен володіти раціональними прийомами пошуку і використання наукової інформації в своїй дослідницької та практичній діяльності, самостійно приймати рішення.

Активне використання відібраного матеріалу у навчально-дослідницької і наступній професійній діяльності пов'язано з вміннями його смислової обробки, до яких відносяться:

- визначення головної думки тексту;
- інтерпретація ілюстративного матеріалу;
- передбачення ходу розвитку думки автора та можливого вирішення проблеми;
- розмежування фактичної та гіпотетичної інформації;
- визначення об'єктивності, цінності, новизни інформації;
- порівняння фактів та різних точок зору, що описані в тексті;
- узагальнення інформації, що викладена в одному чи декількох джерелах;
- оцінка перспективності використання інформації в професійних цілях;
- вираження свого відношення до прочитаного.

З метою формування у студентів цих вмінь пропонуються завдання на співставлення, узагальнення, прогнозування, які дозволяють перевірити не тільки повноту розуміння, але й глибину осмислення змісту.

Важливо відмітити, що, будучи розумовою діяльністю, навчально-виховний процес з іноземної мови сприяє розвитку образного і логічного мислення студентів. Суттєву роль при цьому відіграє не лише зміст текстів, але й сам

процес занять з іноземної мови, котрий створює передумови для інтенсивної роботи мислення. Він супроводжується цілою низкою розумових операцій: спостереженням, порівнянням, аналізом, синтезом, висновком, котрі здійснюються у відношенні як мовного матеріалу, так і його змістовного боку, оскільки розуміння тексту само по собі представляє ланцюг логічних операцій: перетворення граматичних речень в логічні судження, встановлення зв'язку між окремими думками, виділення головних з них і т. д. [2]

Застосування завдань і прийомів, що стимулюють розумову діяльність студентів, дозволяє на заняттях з іноземної мови створити передумови для формування професійно-значущих для майбутнього фахівця розумових дій та операцій, котрі виробляються при вивченні спеціальних предметів, або забезпечити додаткову практику для вже сформованих дій.

Література:

1. Bhatia V.K. Analysing Centre: Language use in professional settings. Harlow, Essex: Longman, 2000.
2. Douglas D. Assessing Languages for Specific Purposes. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.